

De wereld van het geld

niveau
6

Handleiding

Deze les gaat over **De wereld van het geld**. Waarom hebben we geld? Op welke verschillende manieren kun je betalen? En hoe doe je dit veilig?

Snelstart

Deze geldles bestaat uit vaste en extra onderdelen.

Vast:

- Introductiefilmpje op geldlessen.nl
- Werkblad
- Eén groepsopdracht naar keuze

Extra:

- Tweede groepsopdracht
- Thuisvragen

Benodigheden

- Introductiefilmpje op geldlessen.nl
- Werkblad voor alle leerlingen (kopiëren)
- Voor de groepsopdrachten: casusbeschrijving en (reflectie)vragen voor het digibord op geldlessen.nl
- Voor groepsopdracht 2: bankbiljetten

Tip: Het spel *Monopoly Elektronisch bankieren* past goed bij deze les. In deze moderne versie van het klassieke Monopoly betalen de spelers hun aankopen met een bankpasje bij de elektronische betaalautomaat.

Lesbeschrijving

Introductie (10 minuten)

Bekijk het introductiefilmpje op het digibord en bespreek het filmpje met de leerlingen na. Hieronder staan voorbeeldvragen om de voorkennis van de leerlingen te activeren. Maak een keuze uit de vragen en stimuleer de leerlingen om met eigen ervaringen en ideeën te komen. Voor de introductie staat 10 minuten. Heb je meer tijd? Dan kun je gebruik maken van de verdiepende vraag.

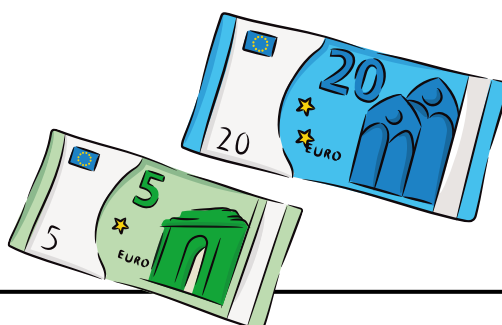
Voorbeeldvragen

- Welke manieren van betalen ken je? (Bijvoorbeeld contant, pin, contactloos, online betalen). Hoe betaal je zelf het liefst?
- Wat zijn de voor- en nadelen van verschillende betaalmethodes?
- In welke landen kun je met de euro betalen?

Verdiepende vraag

- Hoe kan het dat een dun briefje papier een bankbiljet is en geld waard is?

(Zie uitleg bij groepsopdracht 2)

Kern (35-60 minuten)

De kern bestaat uit een werkblad, aangevuld met één of meer groepsopdrachten.

1. **Werkblad.** De leerlingen werken zelfstandig aan de opdrachten op het werkblad.

Vervolgens bespreek je de opdrachten klassikaal.

2. **Groepsopdrachten.** Kies één of meer groepsopdrachten (zie verderop).

Tip: je kunt het werken met het werkblad en de groepsopdrachten ook afwisselen.

Antwoorden werkblad

Stimuleer bij elke opdracht dat de leerlingen hun antwoorden toelichten en op elkaar reageren.

1a. niet waar, waar, niet waar, niet waar

1b.

	Voordeel	Nadeel
Pinnen	<ul style="list-style-type: none"> • Met pinnen kun je grotere bedragen betalen.	<ul style="list-style-type: none"> • Pincode nodig.
Contactloos betalen	<ul style="list-style-type: none"> • Geen pincode nodig. • Het gaat heel snel.	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat wel heel makkelijk. Je hebt niet door dat je geld uitgeeft. • Andere mensen kunnen ook boodschappen afrekenen met jouw pasje. Bijvoorbeeld als je je pas verliest of als je pas wordt gestolen.

Bespreek dat het grote voordeel van contactloos betalen, namelijk dat je geen pincode nodig hebt, ook juist een nadeel is. Doordat je geen pincode nodig hebt, geef je heel snel en makkelijk geld uit. Je bent je veel minder bewust van je betalingen. Ander nadeel is dat ook andere mensen boodschappen kunnen afrekenen met jouw bankpasje, omdat ze geen pincode nodig hebben.

1c. Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: als je naar het winkelcentrum gaat een vast bedrag pinnen bij de geldautomaat en niet meer dan dat bedrag uitgeven; voor je geld uit wilt geven je bankrekening controleren.

1d. Eigen antwoord.

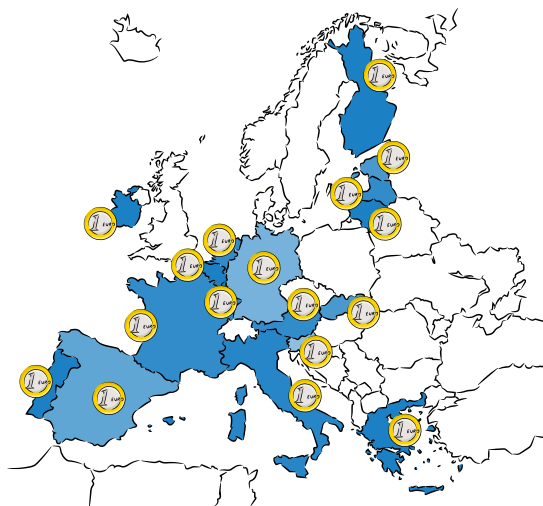
2. Alle deelvragen eigen antwoord.

3a. Eigen antwoord

3b. Engeland – Pond, Amerika – Dollar, Denemarken – Kroon.

3c. Eigen antwoord.

Laat de afbeelding van euromunten en de kaart met eurolanden zien op geldlessen.nl. Nederland maakt deel uit van de Europese Unie. Dat zijn Europese landen die samenwerken en afspraken maken, bijvoorbeeld over geld. Sinds 2015 zijn er 19 landen in de Europese Unie waar je met de euro kunt betalen. Voor die tijd moest je altijd eerst geld wisselen als je binnen Europa op vakantie ging. Negen lidstaten van de Europese Unie gebruiken de euro (nog) niet. In sommige landen buiten Europa is de euro ook een wettig betaalmiddel, zoals in Turkije waar veel mensen op vakantie gaan. Het is dan vaak wel goedkoper om met de eigen munteenheid van het land te betalen.

Groepsopdracht 1 - Case Geheim: Pincode!

Beschrijving opdracht

Deze case gaat over het geheimhouden van je pincode. Naar aanleiding van de case voeren de leerlingen eerst een kort gesprek en spelen ze daarna een rollenspel. Lukt het om een pincode geheim te houden? De leerlingen spelen de rollenspellen in tweetallen met eventueel een derde als toeschouwer. Als je het spel meer wilt begeleiden kun je twee leerlingen uitkiezen die de situatie voor de rest van de groep spelen.

 Lees de case voor of toon hem op het digibord; zie geldlessen.nl

Case Geheim: Pincode!

Jasmijn en Eva hebben ruzie. Jasmijn heeft haar bankpas en pincode opgehaald bij de bank. Ze wil haar pincode niet delen met Eva. Eva is woest. Ze zijn toch beste vriendinnen? Die hebben toch geen geheimen voor elkaar?

Bespreekvragen

Ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

- Begrijp je Jasmijn?
- Begrijp je Eva?
- Heb jij een pincode? Deel jij je pincode met je beste vriend(in)? Waarom wel/niet?

Uitvoering rollenspel

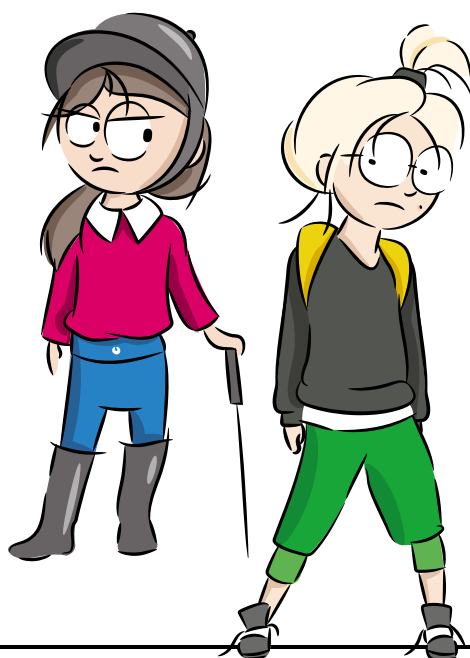
De ene leerling krijgt een pincode die hij/zij geheim moet houden. Een andere leerling speelt de beste vriend(in) die graag wil weten wat de pincode is. Lukt het de leerling de pincode geheim te houden? Wissel na een tijdje van rol. Verzamel tijdens de nabespreking de tips en adviezen van de leerlingen.

Nabespreking

Bespreek na afloop de opdracht aan de hand van de volgende reflectievragen.

Reflectievragen

- Heb je de pincode geheim gehouden? Waarom?
- Vond je het moeilijk om tegen je beste vriend(in) in te gaan?
- Wat kun je zeggen tegen iemand die je pincode wil weten?

Groepsopdracht 2 - Vals geld

Beschrijving opdracht

De leerlingen bedenken eerst in kleine groepjes zelf hoe je vals geld kunt herkennen. Laat daarna het filmpje over vals geld zien: schooltv.nl/video/vals-geld-hoe-herken-je-vals-geld/playlist/25. De link naar dit filmpje staat ook op geldlessen.nl. Geef de leerlingen eventueel in groepjes een bankbiljet en laat ze met behulp van de 'kijk-voel-kantel methode' ervaren welke echtheidskenmerken een bankbiljet heeft. Kijk voor informatie over de 'kijk-voel-kantel methode' op www.dnb.nl/echtovals. Laat ook de afbeelding met echtheidskenmerken op het digibord zien.

Ga daarna met behulp van onderstaande bespreekvragen verder in op vals geld.

Ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

Bespreekvragen

- Wat zou je doen als je erachter komt dat je vals geld hebt?
- Wie controleert in Nederland het geld?
- Hoe kan het dat een briefje papier een geldwaarde vertegenwoordigt? Papier is toch helemaal niet zoveel waard?

Toelichting

Leg uit dat ons geldsysteem gebaseerd is op vertrouwen. We hebben met elkaar afspraken gemaakt over de waarde van geld. Daarom weet je dat als er €10 op een biljet staat, dat het dan ook echt €10 waard is. De regering/De Nederlandsche Bank speelt hier een belangrijke rol in. Zij zorgen ook dat er niet te veel geld wordt gemaakt. En dat er geen vals geld in omloop komt. Vals geld verstoort het systeem van vertrouwen. Als er veel vals geld is, kunnen mensen niet meer vertrouwen op de waarden van geld.

Extra: proefje!

Doe een proefje in de klas. Zet twee soorten vloeistoffen op tafel: een zure vloeistof, bijvoorbeeld cola, citroensap of azijn, en afwasmiddel. Laat de leerlingen voorspellen welke vloeistof een vijf eurocent muntje het best schoon zal maken. Voer het proefje uit.

De conclusie van dit proefje: op de munt zit een laagje koper. Door het contact van het koper met zuurstof verkleurt de munt. Deze verkleuring lost weer op als je zure vloeistoffen toevoegt. De munten worden dus schoner met een zure vloeistof.

Afsluiting (5 minuten)

Leren omgaan met geld doe je thuis en op school. Kies een vraag die de leerlingen thuis met hun ouders kunnen bespreken. Geef de leerlingen tips hoe en op welk moment ze de vraag kunnen stellen. Bijvoorbeeld tijdens het avondeten. Je kunt na de les de thuisvraag aan de ouders sturen.

De thuisvragen zijn ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

Thuisvraag 1: Hoe bepaalde men vroeger, voordat er geld was, hoeveel iets waard was?

Thuisvraag 2: Wie vertrouwt jij met je geld? Vrienden? Familie? De bank?

Thuisvraag 3: Koop jij liever spullen in een echte winkel of in een online winkel?

